

*Михайло Олексій , аспірант 2 курсу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна
Науковий керівник: Огородник В. О. к.е.н., доцент*

МЕТОДИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ПОДАТКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Ефективне прогнозування податкового потенціал регіону відіграє важливу роль. З однією сторони, завищений рівень потенційних податкових можливостей може не виправдатися та викликати труднощі з мобілізацією податкових надходжень до бюджету, з іншого – занижений прогноз може призвести до перевищення доходів бюджетної системи над видатками, що, у

свою черга може призвести до зниження ефективності витрачання бюджетних коштів. У зв'язку з цим одним із найважливіших напрямків є вдосконалення системи податкового прогнозування як у міжрегіональному, і регіональному рівні.

Останніми роками не спостерігається належної уваги до дослідження проблем і процесів, що визначають податковий потенціал регіону. Оцінюючи його, переважно виходять з цілей соціально-економічного розвитку територій та прогнозування податкових надходжень. Стан же податкової системи, її внутрішні процеси і характер взаємодії з господарським сектором не знаходять відображення під час розрахунку податкового потенціалу будь-якого рівня. Має місце значний розрив між податковою базою і фактичним станом об'єктів оподаткування, податкових зобов'язань: надходженнями до бюджету, сумою недоїмки, масштабом ухилення від сплати податків і зборів. Це призводить до ненадходження значних коштів до бюджетів усіх рівнів, відсутності об'єктивної оцінки фактичних фінансових можливостей територій, а також зростання витрат на компенсаційні заходи щодо наповнення бюджетів податковими доходами. [1]

Для формування ефективної фінансової політики на регіональному рівні та в подальшому збільшення ефективності розвитку необхідно залучити методи планування та прогнозування податкового потенціалу регіону.

На практиці використовується широкий набір методів прогнозування та планування податкових та бюджетних показників табл. 1.

Особливу увагу слід приділяти плануванню та прогнозуванню показників, що виступають базами оподаткування, специфіка застосування методів прогнозування щодо яких полягає у чіткій специфікації податковим законодавством методології їх розрахунку для кожного конкретного податку чи збору. [2]

Таблиця 1

Методи прогнозування та планування податкових та бюджетних показників

Експертних оцінок	Інтерв'ю, аналітичний, колективної генерації ідей, «Дельфі» та інші.
Прогнозної екстраполяції	Підбір функцій, експоненціальне згладжування ковзної середньої, адаптивного згладжування.
Історичних аналогій	Можна віднести до формалізованих методів, тому що на стадії вибору він містить достатню частку суб'єктивізму, характерну для експертних методів.
Моделювання	Матричні, оптимального планування, економіко-статистичні, прийняття рішень, імітаційні.
Економіко-математичний	Лінійного програмування, міжгалузевого балансу, кореляційно-регресійний та інші.
Економічного аналізу	Балансовий, нормативний, програмно-цільовий.

Джерело: складено автором на основі [2]

Для розробки довгострокового прогнозу необхідно використовувати економічно-математичний метод, що дозволяє об'єднати механізм оцінки, планування та прогнозування податкового потенціалу.

До головних завдань, які повинні задовольняти методи та моделі прогнозування податкових надходжень та інших бюджетних показників, належить здатність враховувати максимально широкий спектр факторів, що впливають на формування обсягів баз оподаткування та сум податкових надходжень.[2]

Основними завданнями прогнозування податкового потенціалу регіону є:

- підвищення науково-економічної обґрунтованості стратегічних податкових прогнозів, процесів та нормативів у процесі їх розробки, з урахуванням об'єктивної зміни регіонального податкового клімату;
- визначення ефективності використання податкового потенціалу;
- контроль за здійсненням вимог економічного розрахунку;
- виявлення та вимірювання внутрішніх резервів на всіх стадіях процесу податкового прогнозування;

– перевірка оптимальності управлінських рішень з урахуванням кризових проявів у бюджетно-податкових системах суб'єктів регіону.

На формування податкового потенціалу регіону, повинні спрямувати наступні дії:

– формування стабільного та передбачуваного інституційно-правового поля функціонування бюджетно-податкової системи;

– формування моделі бюджетно-податкової системи, здатного ефективно залучати та перерозподіляти бюджетно-податкові ресурси, що стимулюватимуть податкову активність.

Для радикального покращення структури податкового потенціалу державна бюджетно-податкова політика має реалізовуватися послідовно відповідно до інших заходів фінансової політики. Пріоритетами бюджетно-податкової політики у цих умовах будуть сприяти модернізації та структурної перебудови існуючої бюджетно-податкової системи на основі розробки ефективного механізму управління податковим потенціалом.

Отже, запропоновані методи прогнозування та планування податкового потенціалу регіону передбачає один із показників покращення ефективності на перспективу подальшого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Абрамова А.С. Податковий потенціал регіонів України: проблеми та шляхи подолання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Електронне наукове фахове видання. 2017. С.631 - 636. URL: <http://global-national.in.ua/issue-16-2017/24-vipusk-16-kviten-2017-r/2992-abramova-a-s-podatkovij-potentsial-regioniv-ukrajini-problemi-ta-shlyakhi-podolannya> (дата звернення: 01.04.2024)

2. Давиденко С.В. Методи прогнозування податкових надходжень в умовах реформування системи оподаткування. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. Суми: УАБС НБУ. 2003. Т.7. С. 103-107.